

Olje- og energidepartementet
postmottak@oed.dep.no

Stavanger, 11. mars 2020

Hørings svar på «Høring av NVEs vurdering av søknader fra NorthConnect KS og utredning av rammebetingelser og prisutvikling i kraftmarkedet for Norge og Nord-Europa»

Vi viser til departementets høringsbrev 10. desember 2019 med høringsfrist 10. mars 2020. Lyse takker for anledningen til å komme med innspill i saken.

Lyse er et norsk konsern med virksomhet innenfor områdene energi, telekommunikasjon og elnett. Innen fornybar og regulerbar vannkraft er Lyse en nasjonal aktør, og konsernet er nasjonalt ledende på fiberbredbånd. Lyse har regionalt bygget ut landets mest varierte og komplette infrastruktur for strøm, bio- og naturgass, fjernvarme og fiberbredbånd. God tilgjengelighet og høy leveringssikkerhet prioriteres. Selskapets aksjonærer er 14 kommuner i Sør-Rogaland. Aksjonærene legger til grunn et langsiktig industrielt eierskap og har forventninger til selskapet som samfunnsbygger med et regionalstrategisk perspektiv og tilfredsstillende lønnsomhet.

Innspill fra Lyse

1. NVE konkluderer i sin innstilling datert 10. desember 2019 med at NorthConnect tilfredsstillende vilkårene for å få utlandskonsesjon:

NVE har gjort en faglig vurdering og konkluderer i sin vurdering med at NorthConnect er et samfunnsøkonomisk lønnsomt prosjekt. Den samfunnsøkonomiske nåverdien i basis-scenariet estimeres til NOK 8,5 mrd. Lønnsomheten anses også robust for endringer i forutsetningene.

NVE konkluderer videre med at NorthConnect ikke utløser behov for større opprustninger av det norske kraftnettet og ikke har negativ betydning for forsyningssikkerheten. NVE ser heller ikke at det er grunnlag for å konkludere med at det er nødvendig, av hensyn til driften av kraftsystemet, å utsette konsesjonsbehandling i påvente av erfaringer. Med idriftsettelse 2024/25 vil man ha høstet erfaringer med de kablene som nå er under etablering.

2. Norge har og vil ha lave kraftpriser også etter at NorthConnect er satt i drift: Norge og Sverige går mot et stort kraftoverskudd, ikke minst på grunn av omfattende utbygging av vindkraft i Sverige. Ifølge NVE og svenske energimyndigheter vil en allerede i 2022-2023 få et

norsk-svensk kraftoverskudd på om lag 50 TWh.¹ Dette vil gi lavere kraftpriser i Norge hvor vi allerede har de laveste kraftprisene i Europa. Ulike analyser, inklusive NVE sin vurdering, peker på en priskonsekvens av NorthConnect i størrelsesorden +1-3 øre per kWh. Det er verd å merke seg at NVE påpeker at «*Prisøkningen vil imidlertid være sterkest i perioder når kraftprisen allerede er lav*». Prisøkningen på 1-3 øre er lavere enn økningen i elavgiften siden 2013.

Dersom det er bekymring for mulige fordelingseffekter av utvidet utviklingskapasitet, har myndighetene anledning til å benytte virkemidler som justeringer i el-avgiften og ordningen for CO2 kompensasjon til industrien.

3. **Kabler gir muligheter for økt utbygging av fornybar energi og legger til rette for et klimavennlig energisystem:**

Halvparten av all regulerbar vannkraft i Europa er lokalisert i Norge. Vi har derfor mulighet til å importere billig uregulert kraft når det er overskudd av vindkraft, og selge fleksibiliteten et godt regulert vannkraftsystem kan tilby når nabolandene på kontinentet og i Storbritannia etterspør effekt fordi fornybar væravhengig kraftproduksjonen ikke dekker etterspørselen. Utnyttelse av det totale kraftsystemet på tvers av landegrensene vil gi mer stabile priser, reduserer samlede investeringer, bedrer forsynings sikkerheten og reduserer utslippene av CO2. Forutsetningen er kabler som gir mulighet for kraftutveksling.

Effektiv utnyttelse av kraftsystemet på tvers av landegrenser reduserer prisvolatiliteten og derved risiko ved investeringer i ny uregulert kraftproduksjon. Dette kan gi grunnlag for innfasing av større volumer ny fornybar kraftproduksjon både i Norden og i Storbritannia. Økt kraftutveksling mot land som Storbritannia er klimavennlig og styrker norsk samfunnsøkonomi ved at den naturressurs vannkraften er får økt verdi. Denne verdien vil tilfalle samfunnet i form av skatter og økte utbytter fra norske kraftprodusenter hvor det offentlige eier mer enn 90 % av produksjonskapasiteten.

Diversifisert tilknytning mot utlandet gir risikospredning: Norge har mulighet til å knytte eller videreutvikle direkte forbindelser til flere land. Dette gir et godt utgangspunkt for å maksimere verdiskapingsmekanismene nevnt over, men også til å velge lokalisering i det norske kraftsystemet som minimerer behovet for nasjonale nettførsterkninger. Sterk tilknytning mot flere land gir risikospredning med tanke på markedsrisiko. Selv om det er et mål å etablere et integrert effektivt europeisk kraftmarked, gjør en diversifisert tilknytning mot utlandet oss mer robuste for risiko knyttet til uforutsette handelshindringer som kan skyldes markedsforhold eller tekniske begrensninger i kraftsystemene.

---

¹ NVE langsiktig kraftmarkedsanalyse 209-2040, Svenska Energimyndigheten om forsert utbygging av vindkraft

4. **Kraftprisene i Norge vil bli påvirket når våre naboland bygger kabler:** Andre land planlegger også kabler til Storbritannia. Viking Link er en kraftforbindelse mellom Danmark og Storbritannia som det er besluttet å bygge. Dersom NorthConnect ikke skulle bli realisert, vil fleksibilitet fra norsk regulerbar vannkraft kunne overføres til de europeiske markedene via våre naboland på eksisterende og nye kabelforbindelser. Norge mister da betydelige direkte inntekter på kabelen og en industripolitisk mulighet til å sikre seg en posisjon i europeisk energiomstilling. Norsk vannkraft som eksporteres via et annet nordisk land, vil gi en prissmitte mot norske kraftpriser tilsvarende som for direkte krafteksport.

5. **NorthConnect understøtter klimamålene.** Største eierkommune i Lyse er Stavanger kommune som i 2019 vedtok en klimaplan som innebærer mål om å redusere CO2 utslippene med 80 % innen 2030 sammenlignet med 2015 nivå.² Som stor produsent av fornybar energi bidrar Lyses virksomhet til å redusere klimautslippene. I konsernets strategi frem mot 2030 som ble vedtatt sist høst, har Lyse som mål å muliggjøre ytterligere utslippsreduksjoner i vår region. I denne forbindelse ble det høsten 2019 utarbeidet en klimaanalyse for Sør Rogaland sammen med Thema Consulting. Av analysen fremgår at årlige CO2-utslipp i vår region er på 1,9 millioner tonn CO2-ekvivalenter og at tiltakskostnadene for å redusere utslippene i tråd med klimamålene for Stavanger kommune er betydelige.³ NorthConnect er et samfunnsøkonomisk lønnsomt klimatiltak som forventes å redusere netto CO2-utslipp årlig med i størrelsesorden 2 millioner tonn CO2-ekvivalenter⁴, noe som tilsvarer alle CO2-utslipp i Sør Rogaland. National Grid (rapport februar 2018) konkluderer også med at årlige utslippsreduksjoner som følge av NorthConnect vil ligge i området 1-3 tonn, avhengig av hvilket utviklingsscenario som legges til grunn.

I det videre kommentarer Lyse de konkrete forslagene fra NVE til reguleringsmodell på norsk side av NorthConnect.

Inntektstak i reguleringsmodellen

NVE foreslår at NorthConnect ikke reguleres på stand-alone basis, noe som innebærer at det skal tas hensyn til at eierne har inntekter fra kraftproduksjon. Lyse er av den oppfatning at prosjektet må vurderes på stand-alone basis. Eksterne faglige konsulenter, engasjert av NVE, anbefaler et inntektstak på 1,75-2 ganger WACC – det tilsvarer et reelt inntekts tak i området 12,25% - 14,5% før skatt (nominelt før skatt 14,25%-16,5%). Thore Johnsen og Mette Bjørdal anbefaler et reelt inntektstak på 16,8% før skatt (nominelt før skatt 18,8%). NVE anbefaler et langt lavere innslagspunkt for inntektstaket uten særlig begrunnelse. Første innslagspunkt er satt til 8% (reelt før skatt), noe

² <https://www.stavanger.kommune.no/renovasjon-og-miljo/miljo-og-klima/klima--og-miljoplan-2018-2030/>

³ <https://www.lysekonsern.no/nyheter/kostbart-a-na-regionale-klimamal-article3063-200.html>

⁴ <https://northconnect.no/artikler/slik-er-klimaregnskapet-for-northconnect>

som er marginalt over avkastningskravet på 7%. Økonomisk rasjonelle aktører fatter en investeringsbeslutning når forventet avkastning er høyere enn avkastningskravet. Et avkastningskrav vil normalt ha symmetrisk utfallsrom for framtidige inntektsmuligheter, men med et regulert tak for lønnsomhet like over avkastningskravet/forventet avkastning er oppsiden betydelig begrenset. Nedsiden (tapspotensialet) i prosjektet er ubegrenset. Da vil forventet avkastning på prosjektet, som en direkte konsekvens av det lave innslagspunktet for inntektstaket, være betydelig lavere enn inntektsmulighetene gitt et høyere avkastningstak.

Foreslått avregningsperiode

NVE foreslår en 5-årig avregningsperiode for NorthConnect. Hovedargumentet er konsistens med den britiske reguleringen (Cap and Floor modellen). Den norske reguleringsmodellen som bare setter et tak for lønnsomheten medfører imidlertid en helt annen risiko for kabeleier. Den britiske Cap and Floor modellen er, i motsetning til den norske modellen, en symmetrisk regulering da den også har en nedre grense for lønnsomhet. En kort avregningsperiode øker den økonomiske risikoen i en asymmetrisk modell ytterligere sammenlignet med den britiske reguleringsmodellen. For delvis å kompensere for denne økende risikoen, er Lyse av den oppfatning at avregningsperioden må settes basert på en langsiktig tidshorisont (dvs. avregningsperiode på 25 år).

Vederlagsfri overdragelse til Statnett

NVE innstiller på at NorthConnect skal overføres til Statnett vederlagsfritt etter at unntaksperioden på 25 år utløper. NorthConnect skal også dekke framtidige saneringskostnader/fjerningsforpliktelser knyttet til kabelinfrastrukturen og omformere. Vilårene synes å være gjeldende uavhengig av forbindelsens samlede inntjening i 25-års perioden. Disse vilårene framstår for Lyse som uvanlige og kan vanskelig begrunnes faglig. Lyse vil derfor foreslå at Statnett i stedet får en kjøpsopsjon på overtakelse av forbindelsen basert på en vurdering av netto restverdi (etter fjerningskostnader) eventuelt fratrukket et nærmere fastsatt prisavslag.

Tidsvinduet for realisering av NorthConnect er begrenset

En sentral forutsetning for realisering av NorthConnect forutsetter at prosjektet oppnår risikoavlastning på britisk side. Den britiske regulatoren, Ofgem, har gitt NorthConnect tilsagn om risikoavlastning (Cap and Floor modell) innenfor et tidsvindu som NorthConnect må møte. Dersom NorthConnect ikke overholder tidsfristene som er satt, risikerer prosjektet at risikoavlastningen på britisk side faller bort.

For å nå klimamålene må Storbritannia etablere planer for hvordan de skal gjøre seg mindre avhengig av regulerbare fossile energikilder. NorthConnect vil kunne løse noe av fleksibilitetsbehovet i Storbritannia ved at fleksibel vannkraft erstatter gasskraft i de perioder uregulert fornybar kraftproduksjon ikke dekker etterspørselen i markedet. Samtidig vil det innestengte vindkraftoverskuddet i Skottland kunne eksporteres til Norge hvor det norske vannkraftsystemet kan lagre og utnytte fornybar energi som ellers ville gått til spille.

Dersom ikke NorthConnect realiseres, vil Storbritannia utnytte andre alternativer som bidrar til at klimamålene realiseres. Danmark planlegger å bygge Viking link mellom Danmark og England. Uten NorthConnect må lønnsomheten på en slik mellomlandsforbindelse forventes å øke. Dersom Viking link realiseres og ikke NorthConnect, vil dette være økonomisk negativt for Norge og tilsvarende positivt for dansk økonomi. Det vil i tillegg gjøre det mer attraktivt for Danmark å bygge andre kabler som nå er under planlegging til Tyskland, Nederland og Polen.

Danmark og Nederland eksporterer allerede norsk vannkraft videre til kontinentet. Siden Norge allerede har kraftutveksling med Danmark gjennom eksisterende og nye kabler kan norsk vannkraft eksporteres videre til Storbritannia når Viking Link realiseres. Med NorthConnect vil det være Norge, og ikke transittland som Danmark, som sitter igjen med den økonomiske gevinsten. Lønnsomheten i kabelforbindelser er i stor grad avhengig av prisforskjellen mellom de land som knyttes sammen slik at kabellønnsomheten øker ved økende prisforskjell. I det nordiske kraftmarkedet er prisforskjellen mellom Norge og Danmark beskjeden, mens det er og forventes å være en vesentlig prisforskjell mellom Norden og Storbritannia.

Kapasiteten i leverandørmarkedet for kritiske komponenter i denne type prosjekter er begrenset, og det er flere planlagte prosjekter som konkurrerer om tilgjengelig kapasitet. En utsettelse av NorthConnect kan føre til prosjektet går glipp av et gunstig tidsvindu (2025-2026) for leveranser av kabel og omformere. Leveranser i perioden (2025-2026) har vist seg å være gunstige økonomisk og dersom det ikke kan fattes en beslutning innen rimelig tid, risikeres inntil to til tre års forsinkelser fordi det er først på dette tidspunktet leverandørkapasitet er tilgjengelig. For prosjektets fremdrift er det derfor av største viktighet at en får en snarlig avklaring omkring tidspunkt for tildeling og vilkårene i en konsesjon.

Oppsummering og konklusjon

Behandling av utlandskonsesjon er regulert i energiloven § 4.2, hvor det heter at departementet skal: *"legge særlig vekt på prosjektets samfunnsøkonomiske lønnsomhet, forholdet til eventuelle konkurrerende prosjekter og transparente og ikke-diskriminerende forhold for øvrig."*

NVE har konkludert med at NorthConnect er et samfunnsøkonomisk lønnsomt prosjekt. Den samfunnsøkonomiske nåverdien i basis-scenariet er estimert til NOK 8,5 mrd. Lønnsomheten er robust for endringer i markedsforutsetninger. NVE har videre vurdert det slik at en realisering av NorthConnect ikke medfører behov for større oppgraderinger av det norske kraftnettet og heller ikke vil ha negativ betydning for forsyningssikkerheten i Norge. NVE ser heller ikke at det av hensyn til driften av kraftsystemet er grunnlag for å utsette konsesjonsbehandling i påvente av driftserfaringer knyttet til at NorLink og NorthSeaLink settets i drift.

Basert på NVEs vurdering oppfylder NorthConnect etter vår vurdering vilkårene for å tildeles utlandskonsesjon i tillegg til anleggskonsesjon.

Videre vises til høringsuttalelsen innlevert av NorthConnect, som Lyse slutter seg til.

Med vennlig hilsen

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'E. Nygaard'.

Eimund Nygaard

Konsernsjef